

Dato: 30.05.22

Innspill til Næringskomiteen vedr. Prop. 120 S (2021 – 2022): Endringer i statsbudsjettet 2022 under Landbruks- og matdepartementet (Jordbruksoppgjøret 2022)

Årets jordbruksoppgjør ble historisk. Med dårlig lønnsomhet i næringa over tid, fortsatt virkninger av koronapandemien, kraftige kostnadsekspløsjon på gjødsel og andre innsatsfaktorer både nasjonalt og internasjonalt, og krig i Ukraina, er verdens og Norges matproduksjon satt i en ekstraordinær situasjon.

Jordbruket leverte den 27. april et krav med en ramme på 11,6 milliarder kroner, hvorav 100.000 kr var til tetting av inntektsgapet mellom jordbruket og andre grupper i samfunnet. Torsdag 5. mai presenterte staten sitt tilbud. Tilbudet hadde en sammenlignbar ramme på 8,9 milliarder kroner og la opp til en tetting av inntektsgapet med 30.000 kroner. Både krav og tilbud la opp til full kostnadsdekning for 2022 og 2023, samt kronemessig lik utvikling som andre grupper i samfunnet for 2023. Dette er opprettholdt i avtalen, to viktige premisser som Norsk Bonde- og Småbrukarlag har jobbet for i lang tid.

Avtalen ble slutført mellom staten og jordbrukets organisasjoner 16. mai. Den legger opp til en tetting av inntektsgapet på 40.000 kr. Norsk Bonde- og Småbrukarlag har underskrevet avtalen i en tid med stor usikker for egen og andre lands matsikkerhet, og med en kostnadsekspløsjon uten sidestykke. Avtalen er et nødvendig pusterom for de fleste bønder, og vil forhåpentligvis sikre norsk matproduksjon i 2022 og 2023.

Stortinget har satt fire overordnede mål for norsk landbruks- og matpolitikk: matsikkerhet, landbruk over hele landet, økt verdiskaping og bærekraftig landbruk. Jordbruksavtalen er det viktigste virkemiddelet vi har for å nå disse målene. Gjennom avtalen reguleres priser, produksjonsmåter og struktur. Hvilket jordbruk vi ønsker oss i framtida, bestemmes i stor grad gjennom avtalen.

Norsk Bonde- og Småbrukarlag ønsker en retningsendring for norsk jordbrukspolitikk, med flere bønder over hele landet, bærekraftig produksjon og matproduksjon tilpasset det norske ressursgrunnlaget. Da må vi ha flere små enheter, og lønnsomheten må styrkes. Avtalen mellom staten og bondeorganisasjonene er en start på dette. Likevel ser vi et enormt behov for å styrke både virkemidler for å sikre en struktur som gir oss det landbruket vi ønsker, og en plan for inntektsjamstilling som tetter inntektsgapet innenfor denne Stortingsperioden.

Våre anbefalinger

I avtalen legges det opp til en partssammensatt arbeidsgruppe for strukturgrep i jordbruket. En tilsvarende gruppe er satt ned for å se på utfordringer knyttet til mjølkekvoter. Disse gruppene er en del av et større arbeid med endringer i strukturen på norsk jordbruk og "frislippet" til Solberg-regjeringa fra 2014. **Det er viktig at gruppens arbeid resulterer i en bærekraftig struktur for jordbruket som sikrer bønder i alle livsfaser, i tråd med Stortingets mål for norsk landbruk og matproduksjon.** Resultatet av dette arbeidet kan være avgjørende for å sikre et bærekraftig norsk landbruk spredt over hele landet, som produserer mat på norske ressurser og styrker sjølforsyninga.

Vi trenger også mer kunnskap om hvordan nå 50% norsk sjølforsyningsgrad. Styrket sjølforsyning er nødvendig ettersom vi ikke kan og bør beslaglegge store arealer i andre land for å produsere mat til den egen befolkning. Det er også et viktig tiltak for norsk matvareberedskap.

I avtalen mellom jordbruket og staten ble det tatt liten høyde for langsiktig sjølforsyning til fordel for kortsiktig matberedskap. **Det må utredes metoder for å sikre en overgang fra dagens jordbruk, slik at vi kan produsere mjølk og kjøtt på mer av våre grovfôrressurser i inn- og utmark, og redusere import av kraftfôrråvare. I tillegg må det legges til rette for økt produksjon av norsk korn, potet, grønnsaker, frukt, bær og belgvekster.** Dette er viktige momenter for å øke norsk sjølforsyning.

Importvern er ikke tema i jordbruksavtalen. Norsk Bonde- og Småbrukarlag vil likevel adressere dette. **Fleksibilitet i bruk av kronetoll og prosenttoll må på plass innen 2023.**

Budsjettforliket mellom regjeringen og SV hadde støtte fra flere partier. **Vi forventer at jordbruket inkluderes i arbeidet som skal gjøres i høst med en forpliktende og tidfestet opptrappingsplan for å tette inntektsgapet mellom bønder og andre inntektsgrupper i samfunnet for samtlige bruksstørrelser, landsdeler og produksjoner. Norsk Bonde- og Småbrukarlag krever at denne inntektstettingen nås i inneværende Stortingsperiode.**

På vegne av Norsk Bonde- og Småbrukarlag,

Kjersti Hoff
Leder